

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

18 iulie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Guzun Ion,

Judecători – Țurcan Anatolie, Talpă Boris, Eremciuc Ghenadie și Puica Viorica,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Plîngău Alexandru, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 octombrie 2022, în cauza penală în privința lui

*Varvariuc Chiril XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX*

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 13.10.2021–12.05.2022;

Instanța de apel: 07.06.2022–19.10.2022;

Instanța de recurs: 08.12.2022–18.07.2023.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni, sediul Central din 12 mai 2022, Varvariuc Chiril a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (2) Cod penal și în baza Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, a fost încetat procesul penal cu înlăturarea răspunderii penale.

Tot, Varvariuc Chiril a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 192¹ alin. (1) Cod penal și în baza Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, a fost încetat procesul penal cu înlăturarea răspunderii penale.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a pronunța sentința prima instanță a constatat că, la 31.07.2021, în jurul orei 01:30, Varvariuc Chiril, fiind în stare de ebrietate alcoolică, aflându-se în s. Buzduganii de Sus, r-ul Ungheni, pe fonul unor relații ostile cu partea vătămată Costiuc Serghei, locuitor al aceluiași sat, a pătruns în ograda gospodăriei lui Costiuc Serghei, fără a avea acordul ultimului, iar la solicitările părții vătămate Costiuc Serghei de a părăsi ograda gospodăriei sale Varvariuc Chiril a refuzat categoric, amenințându-l cu aplicarea forței fizice. Continuându-și acțiunile sale infracționale Varvariuc Chiril în vederea realizării amenințărilor expuse părții vătămate a deteriorat geamurile casei și ușa de la intrare, însă datorită faptului că, Costiuc Serghei a părăsit domiciliul său nu a aplicat violența față acesta.

Tot el, în noaptea de 01.08.2021 spre 02.08.2021, aflându-se în s. Morenii Noi, r-ul Ungheni în gospodăria lui Mițea Anatolie, urmărind scopul răpirii motocicletei de model Tiger 150, fără număr de înmatriculare, profitând că partea vătămată Mițea Anatolie dormea în locuința sa, a răpit mijlocul de transport de tip motocicletă Tiger 150, fără număr de înmatriculare și împreună cu Batîr Vasile au pornit cu motocicleta sus menționată în direcția s. Buzduganii de Sus, r-ul Ungheni, însă datorită faptului că pe traseu s-a finisat combustibilul de la motocicletă, nu au ajuns în s. Buzduganii de Sus.

Instanța a considerat că vina inculpatului Varvariuc Chiril este pe deplin dovedită, iar acțiunile acestuia au fost încadrate în baza *art. 179 alin. (2) Cod penal* - violarea de domiciliu, adică pătrunderea sau rămânerea ilegală în domiciliul sau reședința unei persoane fără consimțământul acesteia, ori refuzul de a le părăsi cu amenințarea aplicării violenței și *art. 192¹ alin. (1) Cod penal* - răpirea mijlocului de transport, fără scop de însușire.

3. Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, procurorul în Procuratura raionului Ungheni, Ciugureanu Maxim, cu respectarea termenului legal, a declarat apel împotriva sentinței, solicitând casarea parțială a sentinței atacate, rejudecarea și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Varvariuc Chiril, să fie recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de *art. 179 alin. (2) Cod penal*, cu aplicarea unei pedepse de 500 unități convenționale, vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de *192¹ alin. (1) Cod penal*, cu aplicarea unei pedepse de 700 unități convenționale, iar în baza *art. 84 Cod penal*, pentru concurs de infracțiuni și prin cumul parțial al pedepselor, a-i stabili o pedeapsă definitivă sub formă de amendă în mărime de 900 unități convenționale, cu liberarea acestuia de executarea pedepsei penale în baza Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și *art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală*.

3.1. În motivarea apelului s-a invocat că, sentința instanței de fond este una ilegală, invocând prin prisma prevederilor *art. 107 alin. (1) Cod penal* și *285 alin. (2) Cod de procedură penală*, hotărârea judecătorească de aplicare a amnistiei nu constituie temei de reabilitare a persoanei, or, amnistia poate fi aplicată doar după cercetarea tuturor probelor și stabilirea vinovăției persoanei în comiterea infracțiunii incriminate, pe caz urmând a fi adoptată a hotărâre de condamnare în ordinea *art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală*.

În acest context a indicat că, adoptarea sentinței de încetare a procesului din motivul intervenirii amnistiei, precum și aplicarea amnistiei cu emiterea unei hotărâri de încetare a procesului penal nu se regăsește în conținutul *art. 391 Cod de procedură penală*, iar astfel încetarea procesului în temeiul *art. 391 alin. (1) pct. 6), 350 alin. (1) și 332 alin. (5) Cod de procedură penală*, contravine normelor procesuale în vigoare.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 octombrie 2022, a fost admis, inclusiv din oficiu în temeiul *art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală*, apelul acuzatorului de stat, procurorul în Procuratura raionului Ungheni, Ciugureanu Maxim, s-a casat sentința Judecătoreiei Ungheni (sediul Central) din 12 mai 2022, în partea condamnării, și s-a pronunțat, în această parte, o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

"Se încetează procesul penal privind-l pe Varvariuc Chiril XXXXX, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 179 alin. (2), 192¹ alin. (1) Cod penal, din motivul intervenirii

actului de amnistie în temeiul Legii Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

În partea soluționării chestiunii cu privire la corpurile delictelor sentința se menține.

4.1. Instanța de apel pentru a decide în sensul dat a reținut că faptele incriminate inculpatului, cad sub incidența Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la Proclamarea Independenței Republicii Moldova, iar temeiuri pentru neaplicare a actului de amnistie Colegiul penal nu a stabilit.

S-a statuat că, instanța de fond eronat în partea dispozitivă a sentinței atacate l-a recunoscut vinovat pe Varvariuc Chiril în săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 179 alin. (2) și 192¹ alin. (1) Cod penal. Colegiul penal indicând că, secțiunea I a Capitolului III al Titlului II al Părții Speciale al Codului de Procedură Penală identifică doar trei categorii de sentințe ce urmează a fi adoptate de către instanțele de judecată la finalizarea examinării cauzei penale și anume: sentințe de condamnare (art. 389 Codul de procedură penală); sentințe de achitare (art. 390 Codul de procedură penală); sentință de încetare a procesului penal (art. 391 Codul de procedură penală), iar în această ordine este imposibil ca în privința unei și aceleași fapte să existe atât o soluție de condamnare și, concomitent, o soluție de încetare. Drept urmare, unica soluție care poate fi adoptată la finalizarea examinării cauzei penale în cazul aplicării prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021, reprezintă o sentință de încetare, acest fapt fiind expres prevăzut la art. 332 Cod de procedură penală.

În această formulă, instanța de apel a considerat necesar de a interveni în sentința atacată în speță, dat fiind că instanța de fond a comis o eroare de drept, care urmează a fi corectată de instanța ierarhic superioară, prin pronunțarea unei noi hotărâri, ținând cont și de prevederile art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, raportat la art. 285 alin. (2), art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, care obligă instanța de judecată să înceteze procesul imediat, or legea spune că, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5)–9), 285 alin. (2), precum și în cazurile prevăzute în art. 53-60 Cod penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

Totodată, s-a menționat că și Legea nr. 243 privind amnistia indică asupra emiterii unei sentințe de încetare în asemenea cazuri așa cum rezidă din art. 2 al Legii nr. 243 privind amnistia.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Plîngău Alexandru, care invocând incidența pct. **6), 10)** a dispozițiilor art. 427 Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 octombrie 2022, în privința inculpatului Varvariuc Chiril, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată.

5.1. În motivarea recursului ordinar declarat a invocat că instanța de apel verificând cauza sub aspectul întrunirii de către inculpat a exigențelor actului de amnistie urma să aprecieze just, dacă acesta poate fi aplicat ținându-se cont nu numai de sancțiunea normei penale imputate inculpatului, ci și de alte criterii ce țin de practica judiciară în materia aplicării dispozițiilor art. 107 Cod penal, inclusiv și de raționamentele expuse în Legea nr. 243 din 24.12.2021.

Pornind de la prevederile normelor enunțate, indică că aplicarea amnistiei față de inculpat, nu constituie temei de reabilitare a persoanei, fapt care prezumă că inculpatul urmează a fi recunoscut vinovat de comiterea faptei imputate, sau, în cazul încetării procesului penal, de către instanțele de judecată, în temeiul Legii nr. 243 din 24.12.2021, prevederile doar "încetarea procesului penal" nu sunt aplicabile, deoarece hotărârea, prin care s-a încetat procesul penal, este un act procedural de liberare a persoanei de răspunderea penală. Liberarea de executare a pedepsei are loc în cazul când în privința persoanei a fost adoptată o hotărâre de condamnare.

Așadar, amnistia este actul de clemență al puterii legiuitoare, prin care aceasta din considerente de ordin politic sau social, înlătură răspunderea penală și consecințele condamnării pentru infracțiunile săvârșite, până la apariția sa. Consecințele produse de actul de amnistie, conduc la înlăturarea cu liberarea inculpatului de răspundere penală, a executării pedepsei sau după caz alte consecințe ale condamnării, pentru faptele săvârșite anterior apariției actului de clemență.

Adoptând o soluție de încetare a procesului penal instanța de judecată nu poate determina și constata din punct de vedere juridic corespunderea exactă între semnele faptei prejudiciabile săvârșite de către inculpat și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală, fapt ce contravine prevederilor art. 107 Cod penal, 285 alin. (2), 275 pct. 4) Cod de procedură penală și Legii nr. 243 din 24.12.2021.

Astfel, reieșind din textul legii se conchide că, pentru aplicarea amnistiei față de persoanele inculpate/condamnate, acestea urmează să fie liberate/absolvite de executarea pedepsei, or adoptarea unei soluții de încetare a procesului penal este contrară situației prevăzute la art. 8 al Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, care prevede posibilitatea absolvirii inculpatului de la executarea pedepsei principale, însă nu și a pedepsei secundare - dacă sancțiunea normei prevede și pedeapsa complimentară care urmează a fi aplicată inculpatului și poate fi făcută doar la emiterea unei sentințe de condamnare.

Mai mult ca atât, lecturând decizia instanței de apel din 19.10.2022, în partea încetării procesului penal în legătură cu aplicarea actului amnistiei, deducem, că instanța de apel nu a individualizat pedeapsa care urma să o aplice inculpatului Varvariuc Chiril. Cu toate că a fost examinat fondul cauzei, cercetate probele, instanța de fond a omis să individualizeze pedeapsa. Or, altfel aplicarea actului amnistiei constituie un temei de nereabilitare a persoanei, fiind în prezența unei sentințe de condamnare.

6. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri neîntemeiate, totodată verificând dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat produce un efect devolutiv complet în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept în privința persoanelor care l-au declarat.

Potrivit practicii cu privire la judecarea cauzelor penale în ordine de apel și conform art. 414 Cod de procedură penală, *chestiunile de fapt* asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corecte au fost apreciate, dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală. În ce privește *chestiunile de drept* pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, dacă eroarea constatată nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Din conținutul recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Plîngău Alexandru, se constată temeiul pentru recurs prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit căruia, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

Colegiul penal lărgit atestă, că criticele procurorului, în esență, se referă la deficiențele părții dispozitive a deciziei pronunțate de instanța de apel, relevând că instanța vădit greșit a formulat soluția, fiind în fond de acord cu aplicarea, în prezența speței a Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința inculpatului Varvariuc Chiril.

Verificând criticele expuse de recurent, în raport cu lucrările cauzei, Colegiul penal lărgit constată că acestea sunt întemeiate, este incident cazul de casare invocat de procuror, prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece instanța de al doilea grad de jurisdicție judecând cauza în ordine de apel, *a adoptat o decizie care nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar dispozitivul hotărârii este expus neclar*, erori de drept ce nu pot fi corectate în prezenta procedură, or instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza în fond, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor legii procesual-penale.

Potrivit dispozitivului deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 octombrie 2022, s-a dispus:

”Se admite, inclusiv din oficiu în temeiul art. 409 alin. (2) CPP, apelul acuzatorului de stat, procurorul în Procuratura raionului Ungheni, Maxim Ciugureanu.

Se casează sentința Judecătoriei Ungheni (sediul Central) din 12 mai 2022, în partea condamnării, și se pronunță, în această parte, o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează:

Se încetează procesul penal privind-l pe Varvariuc Chiril XXXXX, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 179 alin. (2), 192¹ alin. (1) Cod penal, din motivul intervenirii actului de amnistie în temeiul Legii Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

În partea soluționării chestiunii cu privire la corpurile delictelor sentința se menține.

Colegiul penal lărgit menționează că la 24 decembrie 2021 a fost adoptată și la 31 decembrie 2021 a intrat în vigoare Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în continuare Legea nr. 243.

În corespundere cu art. 107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

În acest sens, Colegiul penal lărgit notează că instanța de apel la adoptarea soluției în speță nu a ținut cont că, pronunțarea unei sentințe (hotărâri) de încetare a procesului penal în legătură cu intervenirea amnistiei în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, când – „există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală”, poate avea loc doar dacă pe parcursul judecării cauzei, în ședința preliminară, se constată aplicabilitatea Legii nr. 243, iar inculpatul își manifestă acordul privind încetarea procesului penal în privința sa, în baza acestui temei.

Acest fapt, rezultă din contrapunerea și interpretarea prevederilor art. 350 alin. (1) Cod de procedură penală, ce stipulează că: – „Dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art. 332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă”, precum și a art. 332 alin. (1), (5) Cod de procedură penală, care prevede că: - „ (1) În cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5)–9), 285 alin. (2), precum și în cazurile prevăzute în art. 53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. (5) În cazul prevăzut la art. 275 pct. 4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit”, art. 285 alin. (2) Cod de procedură penală, care stipulează că: „Încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4)–9) din prezentul cod”, și art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, care prevede că: – „Urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care a intervenit termenul de prescripție sau amnistia”.

În ipoteza în care în procesul judecării cauzei, după ședința preliminară, inclusiv la faza judecării apelului, instanța de judecată constată aplicabilitatea Legii nr. 243, atunci instanța de judecată care examinează cauza, poate pronunța în privința inculpatului, fie o sentință de achitare conform prevederilor art. 390 Cod de procedură penală, dacă se constată nevinovăția inculpatului, fie o sentință de condamnare, conform prevederilor

art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, cu stabilirea pedepsei și liberarea de executarea acesteia în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal.

În consecință, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel a adoptat o soluție neclară, fără a se expune pe aspectele esențiale menționate supra, lăsându-le fără o argumentare cuvenită, având în vedere circumstanțele particulare ale cauzei, prin ce a fost afectată soluția adoptată și astfel, recursul declarat de procuror urmează a fi admis, iar decizia instanței de apel casată total, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel.

În acest context, Colegiul penal lărgit indică că potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) §85).

7. La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul cuvenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în cererea de apel și chestiunile esențiale supuse atenției sale, și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursul ordinar declarat, nominalizate în prezenta decizie, să țină cont de toate circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală și jurisprudența CtEDO.

În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Plîngău Alexandru, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 octombrie 2022, în cauza penală în privința lui *Varvariuc Chiril XXXXX*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac și este pronunțată integral la **10 august 2023**.

Președinte

Guzun Ion

Judecători

Țurcan Anatolie

Talpă Boris

Eremciuc Ghenadie

Puica Viorica